

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา
สหวิทยาเขตเวียงกาหลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
The Factors Affecting to Administrators Strategic Management of the
Wiangkalong Secondary School Consortium under the Secondary Educational
Service Area Office Chiang Rai

พิษณุพงศ์ คำมูล¹ คชาเทพ จันทร์เจริญ² วีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์³

Phisanupong Khammoo, Khathatthep Chancharoen, Weeraphan Siririth

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเวียงกาหลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 181 คน กำหนดขนาดโดยอาศัยตารางของ Krejcie and Morgan (1970) จากนั้นดำเนินการโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.50) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.50) 2) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.50) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.50) และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.709 ค่า R^2 เท่ากับ 0.503 สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 50.30 สามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ ดังนี้

$$\hat{Y}_{tot} = 0.431 (x_1) + 0.341 (x_2) + 0.243 (x_3)$$

คำสำคัญ (Keywords): ปัจจัยที่ส่งผล; การบริหารเชิงกลยุทธ์; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1) examine the level of factors related to the strategic administration of school administrators; 2) examine the level of strategic administration of

Received: 2026-05-07 Revised: 2026-06-14 Accepted: 2026-06-15

¹ สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย Master of Educational Administration, Graduate School, Chiang Rai College. E-mail: phisanupong@maelao.ac.th

² อาจารย์ประจำ วิทยาลัยเชียงราย Lecturer of Chiangrai College. E-mail: Katatap @gmail.com

³ อาจารย์ประจำ วิทยาลัยเชียงราย Lecturer of Chiangrai College. Corresponding author E-mail: Dr.W.siririth@gmail.com

school administrators; and 3) investigate the factors affecting the strategic administration process of school administrators in secondary schools under the Wiang Ka Long School Consortium, Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office. This study employed a quantitative research design. The sample consisted of 181 participants, determined using Krejcie and Morgan's sample size table (1970), and selected through simple random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings revealed that: 1) the overall level of factors related to the strategic administration of school administrators was high ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.50). The aspect with the highest mean score was administrators' leadership ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.50); 2) the overall level of strategic administration of school administrators was high ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.50). The aspect with the highest mean score was strategic planning ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.50); and 3) the factors affecting the strategic administration process were administrators' leadership, educational innovation and technology, and human resource management. The multiple correlation coefficient was 0.709, and the coefficient of determination (R^2) was 0.503, indicating that these factors could predict the strategic administration process at 50.30 percent. The regression equation was as follows:

$$\hat{Y}_{tot} = 0.431 (X_1) + 0.341 (X_3) + 0.243 (X_2)$$

Keywords: Affecting Factors; Strategic Management; School Administrators

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สังคม และประเทศชาติให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะภายใต้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และโครงสร้างประชากรที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สถานศึกษาต้องยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคมในอนาคต แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 มุ่งให้คนไทยทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการแข่งขัน ตลอดจนส่งเสริมระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: ก-ฉ) สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 ที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพผู้เรียน การเพิ่มโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล ธรรมชาติ และความร่วมมือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566: 40-42) ทั้งนี้ พรณวดี ปามุทา (2559: 18-22) เห็นว่า การจัดการศึกษาในยุคใหม่จำเป็นต้องปรับระบบบริหารให้มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในปัจจุบันมิได้ขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้เพียงด้านเดียว แต่ต้องอาศัยระบบบริหารจัดการที่มีทิศทางและใช้ข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ รายงานประจำปีของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้สะท้อนความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพ และการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2565: 4-7, 23) ประเด็นดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษาจำเป็นต้องมีระบบบริหารที่สามารถวางแผน ขับเคลื่อนนโยบาย และปรับปรุงการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารเชิงกลยุทธ์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา เนื่องจากช่วยให้สถานศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วางแผน ดำเนินงาน ติดตาม ควบคุม และประเมินผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบ จิราภรณ์ จันทา (2565: 35-39) อธิบายว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการกำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ขณะที่แนวคิดด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการประเมินผลกลยุทธ์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลขององค์การอย่างเป็นระบบ พฐู วิรัชวัฒนะ และมัทนา วังถนอมศักดิ์ (2567: 561-563) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความสามารถในการมองภาพอนาคต กำหนดทิศทาง ใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ความสำเร็จของการบริหารเชิงกลยุทธ์ขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุนหลายด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การบริหารทรัพยากรมนุษย์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา รวมถึง ธรรมชาติของการมีส่วนร่วม โดยภาวะผู้นำช่วยกำหนดวิสัยทัศน์และขับเคลื่อนองค์กร การบริหารทรัพยากรมนุษย์ช่วยพัฒนาศักยภาพบุคลากรและสร้างความร่วมมือ เทคโนโลยีช่วยสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูล การสื่อสาร และการตัดสินใจ ส่วนธรรมชาติและการมีส่วนร่วมช่วยส่งเสริมความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า ทั้งนี้ กัณฑ์พัฒน์ มณฑา (2561: 66-70) ให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศและผลการประเมินเป็นฐานในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขณะที่ ปฐมพร มณีวรรณ และคณะ (2566: 18-38) ชี้ให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงคุณภาพ ความเสมอภาค และบริบทของสถานศึกษา สอดรับกับ สัมมาภรณ์ธัญ (2560: 46-52) ที่อธิบายว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องเชื่อมโยงระบบการบริหาร การจัดการเรียนรู้ และชุมชนอย่างเป็นองค์รวม

การศึกษาที่บูรณาการปัจจัยหลายด้านเพื่ออธิบายกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความหลากหลายด้านขนาด ทรัพยากร บุคลากร เทคโนโลยี และชุมชนยังมีจำกัด โดยเฉพาะในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเวียงกาหลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ซึ่งยังจำเป็นต้องมีข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเวียงกาหลง มีบริบทหลากหลายทั้งด้านขนาดโรงเรียน บุคลากร ทรัพยากร เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายมีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 41 โรงเรียน และสหวิทยาเขตเวียงกาหลงประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 11 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย, 2568: 5-6) ความแตกต่างดังกล่าวส่งผลต่อการกำหนดกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากร การใช้เทคโนโลยี การสร้างการมีส่วน

ร่วม และการขับเคลื่อนนโยบายของแต่ละสถานศึกษา การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ในบริบทดังกล่าวจึงมีความสำคัญต่อการได้ข้อมูลที่สะท้อนสภาพการบริหารจริงและนำไปใช้พัฒนาสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเวียงกาหลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ระดับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ และอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัด และผู้กำหนดนโยบายในการพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การจัดสรรทรัพยากร และการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเวียงกาหลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเวียงกาหลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเวียงกาหลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเวียงกาหลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดการบริหารสถานศึกษาและการบริหารองค์การที่เน้นบทบาทของผู้บริหาร การใช้ทรัพยากร การประสานความร่วมมือเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย และสอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy & Miskel (2013 อ้างถึงใน กฤษฎิยา มูลศรี, 2563: 16-17) โดยกำหนดเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ 3) ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 4) ด้านธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม

ตัวแปรตาม คือ การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดกระบวนการบริหารจัดการและการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ครอบคลุมการวางแผน การดำเนินงาน และการควบคุมประเมินผลและสอดคล้องกับแนวคิดของ Koontz & Weihrich (2010 อ้างถึงใน กฤษฎิยา มูลศรี, 2563: 21)

โดยกำหนดเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนกลยุทธ์ 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 3) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเวียงกาหลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ปีการศึกษา 2568 จำนวน 337 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย, 2568) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 181 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยตารางของ Krejcie and Morgan (1970) จากนั้นดำเนินการโดยการสุ่มอย่างง่าย

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานที่ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเวียงกาหลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จำนวน 11 โรงเรียน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในปีการศึกษา 2568 (พฤศจิกายน 2568-มกราคม 2569)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามกรอบ 4 องค์ประกอบ จำนวน 21 ข้อ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามกรอบ 3 องค์ประกอบ จำนวน 15 ข้อ รวมทั้งสิ้น 36 ข้อ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้(Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างนำร่อง จำนวน 30 คน เพื่อหา ค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา กำหนดเกณฑ์การยอมรับค่าความเชื่อมั่น จะต้องมีความสัมพันธ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ตั้งแต่ 0.81 ขึ้นไป จึงถือว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้ โดยแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.901 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงและเหมาะสมสำหรับใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือรับรองพร้อมแบบสอบถามส่งถึงกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 181 คน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับก่อนตอบแบบสอบถาม

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยจำแนก ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยค่าความถี่และร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย (Research Results)

การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ระดับของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่งในสถานศึกษา ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.20 ตำแหน่งครูผู้สอน ร้อยละ 85.60 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 67.40 ช่วงอายุ 30–39 ปี ร้อยละ 36.50 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 11–20 ปี ร้อยละ 71.30

2. ผลการวิเคราะห์ระดับของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.50) รองลงมา คือ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.51) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.50) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ปัจจัย ที่	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	3.83	.50	มาก
2	ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์	3.69	.51	มาก
3	ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.62	.50	มาก
4	ด้านธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม	3.50	.50	ปานกลาง
รวม		3.66	.50	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.50) รองลงมา คือ ด้านการควบคุมและ

ประเมินกลยุทธ์ ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.50) และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.49) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการวางแผนกลยุทธ์	3.90	.50	มาก
2	ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	3.66	.49	มาก
3	ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์	3.89	.50	มาก
รวม		3.82	.50	มาก

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.709 และมีค่า R^2 เท่ากับ 0.503 แสดงว่าสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 50.30 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวแปร	b	S.E.b	β	t	Sig
X_1 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	0.431	0.107	0.336	4.031	0.000
X_3 ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	0.341	0.112	0.267	3.046	0.003
X_2 ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์	0.243	0.106	0.182	2.300	0.023

$R = 0.709$, $R^2 = 0.503$, Adj. $R^2 = 0.494$, S.E.est = 0.411, $F = 59.651$

Y = การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเวียงกาหลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ซึ่งจะได้สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 0.431 (X_1) + 0.341 (X_3) + 0.243 (X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z} = 0.336 (x_1) + 0.267 (x_3) + 0.182 (x_2)$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร รองลงมา คือ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามลำดับ ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนหลายด้านควบคู่กัน ทั้งด้านผู้นำ บุคลากร เทคโนโลยี และระบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนกลยุทธ์ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา เนื่องจากมีบทบาทโดยตรงในการกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทาง เป้าหมาย และการถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังต้องสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา กำหนดแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบท สื่อสารให้บุคลากรเข้าใจตรงกัน และสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่ดีจึงช่วยสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจและการทำงานเป็นทีม ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy & Miskel (2013 อ้างถึงใน กฤษฎิยา มูลศรี, 2563: 16-17) ที่อธิบายว่าภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพขององค์กรในมิติของโครงสร้าง บรรยากาศ และพฤติกรรมของบุคลากร นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศักดิ์ ผกามาศ และปรางทิพย์ เสยกระโทก (2566: 25-44) ที่พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนการบริหารให้บรรลุเป้าหมาย เช่นเดียวกับ พงษ์ธรรม์ สุทธิไชยเมธี (2560: 1061-1066) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพจากการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์กร จึงกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ช่วยให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาเกิดความชัดเจน มีทิศทาง และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก รองจากภาวะผู้นำ สะท้อนให้เห็นว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารมีบทบาทสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยเฉพาะการรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ ซึ่งช่วยลดความคลาดเคลื่อน เพิ่มความรวดเร็วในการบริหารจัดการ และสนับสนุนการสื่อสารภายในองค์กรให้บุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึงและทันเวลา นอกจากนี้ เทคโนโลยียังช่วยสนับสนุนการติดตามผลการดำเนินงานและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Robbins and Coulter (2018 อ้างถึงใน กฤษฎิยา มูลศรี, 2563: 42) ที่เห็นว่า การบริหารที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยข้อมูล เครื่องมือ และกระบวนการควบคุมผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ขวัญเพชร พลวงค์ (2564: 88-93) ที่พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของสถานศึกษาและสอดคล้องกับ กันตพัฒน์ มณฑา (2561: 95-101) ที่ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ การสื่อสาร และการติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์อยู่ในระดับมาก แม้มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น แต่ยังมีสำคัญต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากครูและบุคลากรเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกลยุทธ์ของสถานศึกษา ผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนกำลังคน การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร การมอบหมายบทบาทหน้าที่ การสร้างแรงจูงใจ และการส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กร เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา การจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดีจึงช่วยให้การดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์เกิดขึ้นจริง มีความต่อเนื่อง และนำไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษาในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรกมล สมแดง (2564: 172-188) ที่พบว่า ปัจจัยด้านบุคลากรมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่โรงเรียนมาตรฐานสากล เช่นเดียวกับ ภาณุมาต พงษ์เส็ง (2566: 114-119) ที่ชี้ให้เห็นว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา และสอดคล้องกับ ชาฟีนิะ แอห์ลิ่ง (2561: 77-82) ที่พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการบริหารทรัพยากรและการประสานความร่วมมือเป็นปัจจัยสนับสนุนให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ผลการวิจัยพบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ รองลงมา คือ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ตามลำดับ ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตเวียงกาหลงมีการดำเนินงานด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การกำหนดทิศทาง การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาต้องดำเนินงานภายใต้กรอบนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี และระบบติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจึงใช้กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทาง จัดลำดับความสำคัญของงาน และบริหารทรัพยากรให้สอดคล้องกับเป้าหมายและบริบทของสถานศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ชนิกันต์ ม่วงเสมอ (2566: 117-124) ที่พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนกลยุทธ์มีความสำคัญในลำดับต้น สอดคล้องกับ ปาริชาติ คำป้อม (2566: 86-94) ที่พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา และมีลำดับผลการบริหารเชิงกลยุทธ์ในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับ จิราภรณ์ จันทา (2565: 35-39) ที่อธิบายว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการกำหนดทิศทางและแนวทางดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ตลอดจนการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของการบริหารที่ช่วยให้บุคลากรมีแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนของงาน ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และสามารถกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จได้ชัดเจน ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับ พิมพ์ชนิษฐา ปัญญาบุตร (2568: 102-107) ที่พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยเฉพาะด้านการวางแผนกลยุทธ์ มีความสำคัญต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาและช่วยให้สถานศึกษาดำเนินงานได้อย่างมีทิศทาง

ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารมีการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ โดยใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานเป็นฐานในการ

พิจารณาความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค และแนวทางปรับปรุงพัฒนางาน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาต้องรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัด และใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของระบบประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง กระบวนการควบคุมและประเมินผลจึงช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย ลดความคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมความรับผิดชอบร่วมกันของบุคลากร ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับ กันตพัฒน์ มณฑา (2561: 66-70) ที่ให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศและผลการประเมินเป็นฐานในการวางแผน ติดตาม ตรวจสอบ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ส่วนด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แม้มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสามารถขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้ในระดับที่ดี แต่ยังเป็นขั้นตอนที่มีความซับซ้อนเนื่องจากต้องอาศัยการสื่อสารเป้าหมาย การสร้างความเข้าใจร่วม การจัดสรรทรัพยากร และความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการนำแผนไปปฏิบัติต้องเกี่ยวข้องกับความร่วมมือของบุคลากรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี ระยะเวลา และการประสานงาน หากการสื่อสารแผนไม่ชัดเจนหรือบุคลากรยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง อาจทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารจึงต้องถ่ายทอดแผน สร้างแรงจูงใจ สนับสนุนทรัพยากร และกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กลยุทธ์เกิดผลในทางปฏิบัติ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ ฐิตาภา จันปุ่ม (2564: 90-95) ที่พบว่า การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษามีความต่อเนื่องและบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยตัวแปรทั้ง 3 ด้านร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 50.30 ทั้งนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานสูงสุด ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดทิศทาง การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ และการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เหตุผลที่ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลสูงสุด อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา ตลอดจนเป็นผู้สร้างความเข้าใจร่วม สร้างแรงจูงใจ ประสานความร่วมมือ และผลักดันให้ครูและบุคลากรดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน ภาวะผู้นำที่เข้มแข็งจึงมีส่วนสำคัญในการทำให้การวางแผน การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลเกิดความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างด้านขนาด ทรัพยากร บุคลากร และสภาพแวดล้อม ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการสร้างพลังร่วมของบุคลากร เพื่อให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกลยุทธ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ส่วนปัจจัยด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาสามารถพยากรณ์กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ได้ อาจเนื่องมาจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน ทั้งในด้านการจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารภายในองค์กร การติดตามผลการดำเนินงาน และการตัดสินใจเชิงบริหาร การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมช่วยให้ผู้บริหารสามารถรับรู้

สภาพปัญหา ความต้องการ และความก้าวหน้าของการดำเนินงานได้รวดเร็วและแม่นยำยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเอื้อต่อการปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างทันท่วงที

สำหรับปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถพยากรณ์กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ได้อาจเนื่องมาจากครูและบุคลากรเป็นกลไกสำคัญในการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ หากสถานศึกษามีระบบการบริหารและพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสม มีการมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความเข้าใจต่อเป้าหมายของสถานศึกษา ย่อมทำให้การดำเนินงานตามกลยุทธ์มีความชัดเจน ต่อเนื่อง และบรรลุผลได้มากขึ้น ดังนั้น การบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ จึงต้องอาศัยภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบควบคู่กันข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤมล สอนดี (2561: 229-241) ที่พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ส่งผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยเฉพาะการขับเคลื่อนงานให้เป็นระบบและต่อเนื่อง เช่นเดียวกับ พงศ์ศักดิ์ ผกามาศ และปรางทิพย์ เสยกระโทก (2566: 25-44) ที่พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับ พงษ์สิทธิ์ สุธิไชยเมธี (2560: 1061-1066) ที่พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านการบริหารมีผลต่อประสิทธิผลการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ ปฐมพร มณีวรรณ และคณะ (2566: 18-38) ที่ชี้ให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงคุณภาพ ความเสมอภาค และบริบทของสถานศึกษา และ กันตพัฒน์ มณฑา (2561: 66-70) ที่ให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศและผลการประเมินเป็นฐานในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษา ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

1. การบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเวียงกาหลงควรดำเนินการในลักษณะบูรณาการหลายปัจจัยร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีฐานความพร้อมด้านภาวะผู้นำ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา รวมถึงธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม ดังนั้น การพัฒนาการบริหารเชิงกลยุทธ์จึงควรมองเป็นระบบองค์รวม มิใช่การพัฒนาปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งโดยแยกส่วน

2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยแกนกลางของการบริหารเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและสามารถพยากรณ์กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ได้ ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทาง เป้าหมาย การสื่อสารนโยบาย และการสร้างความร่วมมือของบุคลากร องค์ความรู้นี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารให้มีทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการขับเคลื่อนองค์กรอย่างมีทิศทาง

3. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยดังกล่าวสามารถพยากรณ์กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ได้ เนื่องจากเทคโนโลยีช่วยให้ผู้บริหารรวบรวม วิเคราะห์ ใช้ข้อมูล วางแผน ติดตาม และปรับปรุงการดำเนินงานได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ องค์ความรู้นี้สามารถนำไปใช้พัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับบริบทจริง

4. การจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้แผนกลยุทธ์เกิดผลในทางปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านนี้สามารถพยากรณ์กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ได้ เนื่องจากครูและบุคลากรเป็นผู้ขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติจริง สถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมอบหมายงานตามความสามารถ การสร้างแรงจูงใจ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามกลยุทธ์

5. ธรรมชาติของการมีส่วนร่วมแม้ไม่เข้าสมการพยากรณ์ แต่ยังเป็นฐานสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากธรรมชาติของการมีส่วนร่วมเป็นหลักการพื้นฐานที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่แล้ว จึงไม่แสดงอิทธิพลเชิงพยากรณ์เด่นชัดเมื่อเทียบกับภาวะผู้นำ เทคโนโลยี และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยดังกล่าวยังมีความสำคัญต่อความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความไว้วางใจ และความยั่งยืนของการบริหารเชิงกลยุทธ์

โดยสรุป องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเวียงกาหลงควรพัฒนาในลักษณะ “การบริหารเชิงกลยุทธ์แบบบูรณาการตามบริบทพื้นที่” โดยใช้ภาวะผู้นำเป็นแกนกลาง ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นฐานข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ ใช้การจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นกลไกขับเคลื่อนการปฏิบัติ และใช้ธรรมชาติของการมีส่วนร่วมเป็นฐานสร้างความโปร่งใสและความยั่งยืนในการพัฒนาสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ จึงควรเน้นการกำหนดวิสัยทัศน์ทิศทาง เป้าหมาย การสื่อสารนโยบาย และการสร้างการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาในการบริหารจัดการ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ได้ โดยควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล วางแผน ติดตามผล และประเมินการดำเนินงานให้เป็นระบบและตรวจสอบได้

1.3 สถานศึกษาควรพัฒนาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ โดยให้ความสำคัญกับการวางแผนกำลังคน การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร การมอบหมายงานตามความสามารถ และการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้บุคลากรสามารถนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น จึงควรกำหนดผู้รับผิดชอบ จัดสรรทรัพยากร สื่อสารแผนให้ชัดเจน และติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

1.5 หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนการบริหารเชิงกลยุทธ์ในระดับนโยบาย เช่น การพัฒนาผู้บริหาร การสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยี การพัฒนาครูและบุคลากร และการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาการจัดการได้สอดคล้องกับบริบทของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบพหุกรณีศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการคิด การตัดสินใจ การสื่อสาร และการขับเคลื่อนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลัก

2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติม เช่น วัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศองค์การ แรงจูงใจในการทำงาน ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่ออธิบายกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาปัจจัยด้านธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมในเชิงลึก เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยดังกล่าวไม่เข้าสมการพยากรณ์ ทั้งที่ยังเป็นหลักการสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

2.4 ควรพัฒนารูปแบบหรือคู่มือการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ปัจจัยที่มีอิทธิพลจากผลการวิจัยเป็นฐาน และตรวจสอบประสิทธิผลด้วยการวิจัยและพัฒนา หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2.5 ควรขยายการศึกษาไปยังสหวิทยาเขตหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลในบริบทที่แตกต่างกัน และยืนยันองค์ความรู้ให้สามารถประยุกต์ใช้ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤษฎิญา มูลศรี. (2563). การจัดการเชิงกลยุทธ์. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- กันตพัฒน์ มณฑา. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสยาม.
- ขวัญเพชร พลวงศ์. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิราภรณ์ จันทา. (2565). กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ฉัตรกมล สมแดง. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6(10): 172-188.
- ชนิกานต์ ม่วงเสมอ. (2566). การบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาฝันะ แอหลัง. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- ฐิตาภา จันปุ่ม. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปฐมพร มณีวรรณ และคณะ. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ มหาวิทยาลัยมหิดล. 10(1): 18-38.
- ปาริชาติ คำป้อม. (2566). การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พงศ์ศักดิ์ ผกามาศ และปรางทิพย์ เสยกระโทก. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. 3(2): 25-44.
- พรรณวดี ปามุทา. (2559). ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสยาม.
- พฤทธิ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี. (2560). บุพปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลจากการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 6(2): 1061-1066.
- พิมพ์ชนิษฐา ปัญญาบุตร. (2568). การบริหารเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พฐ วิรัชวัฒน์ และมัทนา วังนอมศักดิ์. (2567). การบริหารเชิงกลยุทธ์กับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม. Journal of Modern Learning Development. 9(7), 552-569.
- ภาณุมาศ พงษ์เส้ง. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ฤมล สอนดี. (2561). การบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดราชบุรี. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย. 9(2): 229-248.
- สัมมา ธนินธ์. (2560). หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย. (2568). รายงานสรุปอัตราค่าจ้างข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://schoolmis.sesaocr.go.th/pdf-sum-teacher-total.php> สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2568.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2565). **รายงานประจำปี 2565**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.